

RENAIXEMENT

ADHERIT A LA UNIO CATALANISTA

SURT ELS DIJOUS

VOLÉM

La llengua catalana ab caràcter oficial per totes nostres relacions inclús ab el Poder Central.

Corts Catalanes, per estatuir la legislació civil y per el règim intern de la Nacionalitat Catalana y pera ser àrbitres de nostra administració.

Que siguin catalans quants a Catalunya desempenyin càrrecs públics.

Fixar contribucions ó impostos per contribuir als gastos generals del Estat en la proporció que correspongui a Catalunya.

Supressió de quintes o lleves y facultat de poder contribuir a la formació del exèrcit del Estat Espanyol per medi de voluntaris ó diners.

Essent Nacionalista l'acció que al nostre poble realisa la Unió Catalanista, tenen el dret y 'l' deure de cooperarhi tots els catalans moguts per les aspiracions del nacionalisme català, qualsevolga que siga llur pensar y sentir en matèries **religioses, polítiques o socials**.

SUMARI

Per mirar massa al Sur.—Esguards, per *Franc*.—Englantines: El cap d'Armengol d'Urgell, per *Victor Balaguer*.—Paraules d'optimisme, per *Jurmiketo*.—Dels quatre vents, per *Mossèn Antò Naborro*.—Música, per *C. Batlle*.—Teatres, per *Eryt*.—Unió Catalanista: Secció oficial.—Acció Catalanista.—Garbellant.—Noves.—II Centenari de la mort d'en Bach de Roda.

Per mirar massa al sur (*)

El poble vasc d'aquesta banda del Pirineu, dirigí l'esguart al sur y en aquest moment se marcà'l primer instant de la seva vida de servitut.

No per isolament, sino per instint de conservació degué atendre'l perill y lliurar-se'n. No ho feu, no sapigué vencer la seva curiositat y mirà al sur.

Y el sur ab els seus falsos oripells, ab aquella enganyadora gamma de colors, sugestionà el nostre poble que desde aleshores seguí cegament el camí de la seva decadència.

Tradicional fou la llibertat en la terra dels vascos; pero aquesta llibertat tradicional, aquesta veritable llibertat qu'en tot el procés històric de la nostra rassa s'havia manifestat com caràcter integrant del vasc, fou substituïda en molts dels nostres germans per una llibertat que a faisó d'especific fabricà el sur pera'ls pobles peninsulars.

(*) Traduit del periòdic nacionalista *Napartarra*, de Pamplona.

La llibertat nascuda en el nostre poble, *vís. cuda* en el nostre poble, fou substituïda en alguns vascos per la llibertat imposada, fabricada a títol de recepta farmacèutica...

A quina causa's deu aital aberració, aital imbecilitat que cambiava or per oripell, veritable llibertat per tiranies facturades desde'ls magatzems democràtics? A que? Unicament a qu'el vasc va mirar al sur.

Mai, jamai el degradant absolutisme monàrquic pogué arrelar en la terra dels vascos, en la clàssica terra de la cristiana llibertat. Mai, jamai el poble vasc va degradarse fins veures trepitjat per la voluntat estúpida del despotisme. Pero'l poble vasc en la seva majoria, en gairebé la seva totalitat acotà la testa y després va adorar l'inflat orgull del pahó absolutista.

Per què un poble que mai va sofrir despotes, un poble en el qual la supremacia de les seves Corts, dels seus *Batzarres*, se pert en la llunyania dels segles, per què preguntem, aquest poble va oblidar la seva historia, la seva dignitat, la seva altivesa y blincà l'espinada devant

del grotesc absolutisme?; per què's va convertir en defensor d'un sistema que pugnava ab la manera d'esser èuskara? Per què? Perquè va mirar al sur.

Per mirar al sur! Heusaquí el perquè de la nostra desgracia. El poble vasc va mirar al sur y va quedar sugestionat, oblidantse de si mateix y junyintse al jou llatí.

Per allà el primer quart del segle passat, lluitaven en la península dues tiranies, aquella que venia encoberta ab el títol de llibertat y la que's despenia de l'absolutisme monàrquic, tradicional en els pobles llatins desde el segle XV. Y els vascos, oblidant la seva tradicional y cristiana llibertat, la llibertat èuskara, s'afiliaren a abdos partits, la majoria a l'absolutista, que com el lliberal o revolucionari, va agrair aital desprendiment, vulnerant tantes vegades com va poguer les nostres llibertats patries.

Vascos! Si'l mirar el sur ha sigut la causa del nostre enrunament, deduireu que la salvació està en girar els ulls a la Patria. Si'ls malastres vingueren al nostre país per sugestionarnos l'afany a lo estrany, a lo no vasc, es clar que la nostra salvació, la vida de les nostres llibertats, la dignitat de la nostra rassa, estraba en estinar lo nostre, menyspreuant les polítiques estranyes que després d'haver xuclat la nostra sang, ens deixaren en el rostre el solc afrentós del fuet...

Esguards

Aquella bella manifestació patriòtica, aquell esclat d'entusiasme catalanista de la nostra joventut, a la Lliga Regionalista li ha fet aparèixer davant seu el fantasma dels disturbis, de la por, infiltrantli'l convenciment de la inutilitació de les tasques de la propera Assamblea per part d'aquella joventut entusiàstica, determinant eix convenciment la no concurrencia de la Lliga a la susdita Assamblea per no creure en els actuals moments ab l'oportunitat de sa celebració.

A nosaltres, senyors de la Lliga, no'ens heu convensut. No ha sigut la por a uns quants visques y cants que hi puguin haverhi, cants y visques que hi seràn com ahir foren als Jocs y demà y sempre seràn a tota manifestació

patriòtica de la fairsó que's vulga aont els joves catalanistes hi fem acte de presència, sino el mal efecte qu'en certes terres produirien els mateixos corejats per la Lliga.

El crit de visca Catalunya! no es ni ha estat ni pot esser destructiu, aixís com tampoc entre catalanistes causa de disturbis; es afirmatiu, es una esperansa, que deia La Veu de Catalunya.

Els que portem eix crit al cor, al concórrer a una Assamblea, feta principalíssimament pera afirmar una volta més el dret y voler de Catalunya a esser Catalunya y a recordar als catalans tots, el deure que tenim, de treballar per Ella, no pot mourens altre esperit qu'el d'aplaudir el patriotisme d'aquells, que prescindint de tot convencionalisme y arcaïcs procediments politics, afirmen que per damunt de tot hi ha quelcom que tots estimem y venerem: la Patria.

En el seu fur intern prou convensuts están els homes de la Lliga que la joventut té una justa concepció del seu deure, mes també saben qu'en els actuals moments el fer acte de fè catalanista, el mot llibertat, seria un greu perill, un gros destorb per l'actuació mansoia y descolorida, per no dir quelcom d'anticatalana que li marquen, malgrat alguns s'hi resisteixen, aquells homes mancats d'idealitat y sincera expresió de la multitud que forma al seu darrera.

La «Unió» 'ls ha eridat; no hi volen venir!... meditada y ben meditada devien tenir l'actitut que han pres; segueixin sa via, que nosaltres, ab ells o sense ells, treballarèm per Catalunya, ab aquella fè, integritat y entusiasme que sempre ha posat la «Unió Catalanista» en ses campanyes y que fidelment sempre ha mantingut la Junta Permanent de la mateixa.

FRANC.

ENGLANTINES

III

Fragment de la poesia «Lo cap d'En Armengol d'Urgel» premiada ab l'ENGLANTINA D'OR en els Jocs Florals de l'any 1861.

ENDRESSA

Ara ojats los accents de l'errant bardo...
—Jo só lo trovador de les montanyes.

Que t'has fet, rassa d'heroes montanyesos,
casa comtal de glòria nïadora?...

Deixaume ab cants de Patria, ab cants de guerra,
los ecos despertar que fa nou sigles
que adormits guarda la Pirene serra.
Deixaume a mi cantar vostres hassanyes.
Jo no só lo cantor de l'hermosura:
jo só lo trovador de les montanyes!
Jo só lo bardo errant, que ab nua testa,
per les selves corrent y per los boscos,
mon front als vents de la montanya entrego,
perque gemecs n'arranquen de mon arpa
tot jugant ab ma negra cabeilera.

Quan mes furiós per entre 'ls pins selvatges
udola 'l vent com un remat de feres
que per los boscos famolenques corren;
quan mes brumosos baixen despenyantse
los rugidors torrents de la montanya
tot encrespant llurs borbollantes ones;
quan mes el llamp tot fuetejant els núvols,
zigzagador per los espais ne creua,
y mes lo tró, tot estremint les serres,
de timba en timba, palpitant rodola,
mes al sò de llurs aspres armonies

canto mos himnes y mon arpa polso,
y mes llavors als vents de la montanya
dono a besar mon front ab nua testa;
que quan bull en lo cor lo foc de l'ànima,
n'es dols al front l'alè de la tempesta.
Vagar deixaume errant per entre selves,
mentre les selves de ma Patria sian;
deixèume recoisar lo front baix l'arbre
que ubaga, un jorn, a mos passats donava;
deixaume visitar ab passos tremols
lo santuari perdut entre les brenyes,
y salutar la bizantina porta.
que encara ombreguen seculars alsines.
També un jorn mos passats la saludaren
quan, plè lo cor de fé cristiana, anaven
a la Verge de l'herm a demanarli,
de genolls a les lloses de son temple,
la punta de l'acer ciavada en terra,
les mans creuades sobre 'l pom de ferro,
salut y deslliuransa per sa Patria.
Jo l'am, la Patria, ab eixa fé que abriguen
los cors qu'esperen y los cors que creuen...

Passats, que vostres ombres vagoroses
devant mos ulls, fantàstiques ne creuen!
Encobertats ab la sagnant mortalla
que tenyireu de sang encara viva
quan del combat passàreu a la tomba,
alsauvos devant meul... L'arpa gemega
baix la febrós mà de l'errant bardo,
l'arpa que mai en les daurades sales
dels rics palaus ha mormurat lli songes.
Ombres, veniu a mi! Héroe, alseu vos!
Vostres fets cantaré, vostres hassanyes.
Jo no só lo cantor de l'hermosura:
jo só lo trovador de les montanyes!

VICTOR BALAGUER.

Paraules d'optimisme

Aclaparaments, frisanses de dubtes y recels
tot just iniciats: perque heu tret el cap en la
nostra actuació, si no sou elements constructius!
Perque heu furgat en la pensa dels nostres, pre-
sentantselshí com uns núvols de tempesta, si no
teniu cap forsa, perque no sou més que ombres
fantasioses? Si no podèu existir mentres hi si-
guèu nosaltres, els coratjosos, els forts; els

que tot ho veièu de color de rosa per la gran
raó d'esser aquest color y cap més el que domi-
na, perque representèu actualment un destorb?

Y els dubtes y els recels que inspiren aques-
tes boires de pessimisme, si poguessin contes-
tar, dirien qu'ells influencien unicament als es-
perits apocats y són el *papu* dels indecisos; dels
qu'han sentit els primers impulsos de les idees,
sense arribar a la completa definició.

Veièu, caríssims, l'horitzó com s'aclareix?
Semblava que'ns trobavem a la devallada d'una

forsa desconeguda, qu'escantonaria la nostra obra. Quina follia!

Homes representatius que s'encaminen per viarany de traició, com si s'avergonyissin dels moments de sinceritat passats y preferissin agafarse a les mamelles d'una vaca, que dona llet perque encara no hi ha prou vergonya per privarla de pasturar en prats d'altri. Agrupacions que, després de fer colecció d'adjectius, repleguen vergonyosament la nostra ensenya, cent cops digna y honrada, pera amistansarse ab gent que no'ls entenen y'ls poden encomanar la seva decadencia. Tot això, analisat per la seva veritable valúia, fent cas omís del soroll de nous que mou, no representa res absolutament.

Mirém al voltant nostre: hi trobem els mateixos d'abans. Que no es un triomf l'esser els mateixos? Això vol dir que l'ideal es prou fort pera juntar per sempre als que l'han sentit íntegrament.

Y doncs, ens cal recomensar tornant a l'antiga tasca, com aquell que s'adona que'ls modernismes li fan perdre 'l temps, fugint d'aquest parèntesi, que més tart no forem a temps a recuperar-lo.

Tornemhi 'ls que siguem a parlar de catalanisme, que la nostra tasca es ben planera, impulsada pel gran deure tot altruisme y estima; qu'es molt gran la forsa del qu'encomana les idees quan no's pidola ni un càrrec, ni un empleu, ni cap reconeixement! que inmensa es l'atracció de lo que va cap a l'afany de retornar a esser un mateix! Que això es egoísta? Siguem devots d'aquest egoisme qu'enfortirà la justícia humana, per sobre l'esperit de domini que avui agarrota les nacions en nom d'un *generós altruisme* que roba la sang y la dignitat.

Ni prevaricacions ni renunciaments han pogut enfeblir les energies dels convensuts. Voléu demostració més eloqüent de la virtualitat del esperit patriòtic en els homes, quan aquests batreguen amarats de la fè en el triomf, sentint ben aprop aquella suprema gracia de la conciencia, quan ens diu: «has fet lo que devies»?

Per això, els guardadors encara de la puresa de principis, devèm empendre la creuada, avui ab més fè que mai. L'empendrem—ja ho podem afirmar els tossuts y irreductibles—sembrant altra volta entre 'ls catalans, l'amor a la llibertat de la seva patria. Els romàntics, els somniadors, pero també 'ls íntegres, anirèm fins a la última encontrada catalana, sense demanar res més que fè ab el nostre poble, que amor a la seva llibertat. Nosaltres podem anarhi perque estèm disposats a lluitar fins al sacrifici, enfront

dels opresors de Catalunya, malgrat sapiguem que homes poc escrupolosos per un mós de pá fan d'estira-cordetes y qu'encara s'estilen aquells edificis privadors de la llibertat dels ciutadans.

Podèm dir ab el cap ben alt que abominem de les organitzacions armades d'aquesta civilisació envilida, per escarni de les lleis humanes que ensenyen l'amor entre 'ls homes, encara que no parlin ni vesteixin igualment, y que les armes han d'esser unicament pera conquerir o guardar llur llibertat; que això sí que cal pensarho.

Podèm dir igualment que aborrim aquestes cadenes modernes que's diuen lleis contra 'l pensament, enfortint els nostres germans, pera tirarho un jorn riu avall, ab les desferres de la autocràcia dominadora.

Y si després del sentiment fonamental tenim aquestes y altres grans coses pera predicar, el qui parli d'afebliments será un poruc que qual-sevol granet d'arena l'entrebanca, perque no sab que aixafantlo 's fa polsím inofensiu.

La nostra fita es ben definida y no defallirèm fins a veure apropiarse 'l seu triomf, pera fruir plenament d'un goig tot just iniciat; qu'els qui hem vist passar tota una vida esmersada en propagar la integritat de les reivindicacions catalanes, ja'n podem donar fé orgullosament, del platxeri que proporciona 'l compliment del gran deure patriòtic.

Y a vosaltres tots, oh germans de Patria! voldríem encomanarvos en quelcom d'aquesta satisfacció inefable. Vos ho diem amorosament: voldríem que demà que vingui 'l gran dia del sol de llibertat, siguem tots plegats qui haguem donat els cops de llima pera trencar les cadenes.

FURMIKETO.

La causa de la desfeta fou la de combatre ab gent a la que havia trencat la paraula, puix el dret de gents regoneix com a lley universal el compliment de tot lo promés y totes les lleis divines y humanes també hi obliguen. Deu permet aitals fets en càstic de tant execrable maldat.

«Els Almogavars», per F. DE MONCADA.

Any 1662

«Expedició de Catalans y Aragonesos contra turcs y grecs».

DELS QUATRE VENTS

RAPSODIA CLÀSSICA

Dia fervent d'Agost era aquell dia...
sota la volta del atzur serena
com una copa d'or d'hidromel plena
la vall de Lys de llum se sobreixia.
Flama dels camps, la palla refulgia
com l'escuma del mar damunt l'arena
y l'eràl plé de fruits de tota mena
tota sa gloria al vent seré espanyia.
Ella 'm mostrava les triomfals monteres
de la flor del forment, com nova Ceres
sorgida allí per art de maravella,
y allà d'allà cantaven les cigales;
passaren dos coloms de blanques ales
y sonaren remors d'ègloga vella.

VICTOR HUGO

Capvespre de tardor; la turbonada
remou les ones de la mar sonora
y 'ls nuvols passen en triomfal remada
davant del sol morent qu'en flams s'arbora.
Vent del Nort, neu als cims!; la selva plora,
y al peu de la cabana desolada,
el vell pastor demana a la tenora
l'últim ressó amorós d'una balada.
Sa veu se torna un plany que la torvera
llansa al clós verginal de la rourera
tota retorta en funeral tremor
y allà de la montanya 'l sol moria
y son ull de gegant en agonía
contemplava la mort del vell pastor.

SHAKESPEARE

Mirant les ones de la font gemada
s'enmirallava un dia la primpcesa,
sa cabellera en flames d'or encesa
son dors cubria en fulgurant cascada.
Damunt l'aigua bufa la ponentada
fuetejant les ones ab feresa,
tota la selva a son entorn extesa
tragicament fremia atormentada.
Pare Rei y germans són a la guerra,
que, ab sang de moros y cristians la terra
mostra 'l pas de la mort per tots camins.
Vent de ponent! ai la gentil donzella
que no veu com avansen en vers ella
llargues corrúes de fervosos pins.

WAGNER

Cau lo valent Sigfrid a la traidora
mortal llansada del crudel Agón;
y l'aigua pura de la clara font
la sang heròica del capdill colora.
Damunt del fret cadavre l'Amor plora,
plora y fletoma allí 'l vell Segimón
y 'l corn de guerra dins la nit respón
ab tonada de mort esglaiadora.
Aigues amunt del Rhin al clar de lluna
dos álignes estenen s'ala bruna...
Després escuts y llanses y trofeus
fins que tota la selva 'n resplandia...
y un vent de tomba en tots indrets sorgia
profetisant la posta dels vells deus!

MOSSÉN ANTÓN NABARRO

Música

Palau de la Música Catalana

El jove violinista catalá, en Joan Frigola, tot just arribat de Bruseles, aont pensionat per la Diputació de Girona, ha perfeccionat sos estudis baix la direcció del mestre Crickboom, s'ha fet sentir darrerament en un recital, en el qual s'ha revelat un notable concertista.

Y es qu'en Frigola es un virtuós, mes no, ab el sentit del virtuosisme, que sols pensa lluir els seus mèrits sacrificant el sentit de les obres que executa, sino virtuós per la facilitat de me-

canisme, pulcre afinació y domini absolut del instrument, mes sense sortirse mai dels límits de la obra, com ho demostrá en la fidelíssima interpretació de la *Chacona* de Bach y *Le Streghe* de Paganini, quals dificultats, pera molts insuperables, vencé ab gran facilitat.

No menys notable fou l'execució de la *Sonata* de Veracini y del *Grand Concert* de Vieuxtemps, en la primera de les quals, y especialment en el *Larghetto*, tingué moments felicíssims.

En dues obres, *En Mer* y *Humoresque*, ens doná a conèixer el seu talent com a compositor, les que foren molt aplaudides.

Gloriosament ha comensat, doncs, la seva carrera el jove Frigola y no dubtem que'ls èxits l'acompanyarán arreu, com de dret li pertoca.

* * *

Novament la Orquesta Sinfònica de Madrid s'ha fet sentir en aquesta sala en cinc festivals quals èxits no han sigut pas inferiors als que anyalment hi ve guanyant.

L'espai de que dispoço no'm permet fer detallades ressenyes d'aquets concerts veritables aconeximents musicals.

De les primeres audicions que s'han donat lo que despertava major interès d'esser conegut, era la «Sinfonia en *do major*» dita, de *Jena*, atribuïda a Beethoven y que nosaltres no hi poguerem veure res que'ns recordés l'inspiració d'aquell gran geni; sens dubte la forma de Haydn es la que més domina en tota la obra. Les esperances qu'el públic posà ab les afirmacions de Stein, que sobre la procedencia de la obra figuraven en els programes, quedaren defraudades.

D'autors russos hi figuraven la «Sexta sinfonia» de Glazounow, y el poema «Thamar» de Balakirew, les dues obres d'un treball orquestal complicadíssim, però que no logren despertar l'atenció del oient; la varietat de temes de la primera resulten completament deslligats, essent mancada d'istil; la segona ja conté algún motiu forsa agradable; les dos foren rebudes pel públic ab marcada indiferencia.

«Ma mère l'oie» *suite* y «Pavane pour une Infante defunte» de Ravel, la primera d'una fresca ingenuïtat, encara que mancada d'inspiració, guanyantla ab això la segona, un bonic quadro impresionista que fou rebut ab franc aplaudiment.

En resum, de les primeres audicions, segurament que ben poc en deurà quedar en els nostres programes.

Parlèm ara de l'execució qu'aquesta notable orquesta dona a totes les obres y posemhi en primer lloc a Beethoven; la «Segona» y «Tercera Sinfonia» y l'obertura de «Leonora» foren dites de manera que no creïem se pugui superar; el treball de l'orquesta arribà a un tal grau de justesa d'interpretació que tot elogi fora deficient.

També en l'interpretació de Bach, «Pastoral», «Choral variat» y «Suite en *si menor*» estigueren a gran altura, especialment en el «Choral variat» que com cada any, la corda hi demostra tot lo que val, guanyanthi les més justes y entusiastes ovacions del públic.

No menys notable es l'execució de les obres de Wagner, de qui n'han figurat en els programes un bon nombre de fragments, mes l'interpretació en aquest autor, no deixà satisfet a molts, ja que'l mestre Arbós deixa un xic massa la batuta a l'efectisme del públic.

Diverses obres de distingits mestres, entre elles la notable «Quinta Sinfonia» de Dvorak, han completat els programes.

L'Orfeó Català, ha cooperat en el tercer y quin concert, executant junt ab l'orquesta varis fragments de la gran «Missa en *si menor*» de Bach, y ab els solistes vocals la «Novena Sinfonia» de Beethoven. L'audició d'aquestes dues colossals obres, foren dos èxits immensos, omplintse la gran Sala com poques vegades hem vist, arribant l'entusiasme del públic a un grau delirant.

No es de dubtar què de la manera qu'es rebuda anyalment aquesta notable institució musical, be els hi podem dir: a reveure.

Liceu

Certs recels produí al nostre públic les representacions de la popular òpera de Bizet *Carmen*.

En primer terme l'espectació era pera veure la senyoreta Supervia en la protagonista, difícil paper que requereix un profon estudi y en qual facilmente triomfà la nostra paisana. En els dos primers actes estigué admirable, donant molt relleu en el personatge, y segurament que si la seva veu fos mes potent, els tercer y quart acte, haurien guanyat molta més intensitat de expressió.

El senyor Navarro en *Escamillo* estigué molt just de dicció, lluinthi les belleses de la seva potent veu.

Molt acertada d'expressió dramàtica la senyoreta Lluró, portantse com a bons, tots els artistes que'ls secundaren.

Mitjanament bé els chors y be l'orquesta; no obstant, el conjunt no logrà pas desfer la fredor del públic.

En la segona representació d'aquesta obra la senyoreta Supervia 's despedí del públic, cantant ab molt bon gust y afinació, varis fragments d'òpera y la popular cansó catalana *Voreta la Mar* després de les quals rebé un sens fi d'obsequis y entusiastes aplaudiments dels seus admiradors.

* * *

Ab la gastada òpera de Verdi *Il Trovatore* ha tocat a son terme la present temporada.

La interpretació, com era d'esperar, fou ben notable, mes el paper de gitana a càrrec de la senyora Hotkowska, obtingué una interpretació acabadíssima.

Dels demés artistes, senyora Boninsegna y senyors Gilion y Ancona, no cal detallar de cada un d'ells el seu acabat treball, doncs tots estigueren a gran altura, entussiasmant al públic el tenor senyor Gilion, per la facilitat ab que fa ús dels seus brillants aguts, repetint, com si tal cosa, el *Madre infelice*, que li valgué una llarga ovació.

Bé mereix també un e'ogi el senyor Giral pel seu correctíssim treball, tots els quals foren degudament secundats pels demés artistes y dignament dirigits pel mestre Mascheroni, de qui es per tothom reconeguda la seva competència pera portar aquesta classe d'obres.

C. BATLLE.

Teatres

TEATRE DE CATALUNYA. — *El despatriat*
comedia en tres actes d'en Santiago Rusiñol

Hi ha en aquesta darrera comedia d'en Rusiñol, el drama etern que pesa sobre 'ls deshertats; ni patria, ni riqueses, ni una llar anyorada y per fi retrobada plena d'amorós caliu, són patrimoni d'aquests forsats aventurers.

Passen el mar en cerca d'un quimèric benestar, deixant darrera seu uns esguarts amorosos o sentint els darrers sanglots dels plors sincers dels seus. El temps y la distancia distreuré l'esguart cap altra banda y aixugará 'l plor. Y 'l pobre aventurer retornará malalt de l'ànima y fadigat de cos sense haver trobat allà la realitat del seu somni y havent perdut aquí el tresor mil vegades més penat que tots els materials: l'amor dels seus; el caliu de la Patria propia.

Sota la comedia s'hi amaga aquesta realitat dramàtica, viscuda a cada pas. L'autor l'enllassa, distraientla, ab la construcció còmica de la obra, y al topar les dues accentuacions tant oposades, apareix violentment desvirtuada la actuació dramàtica, que visiblement sucumbeix al major relleu que pren l'assumpte y situacions còmiques de la obra.

Debèm fer constar la fidel interpretació que la companyia d'en Borrás ha fet d'aquesta comedia, com també la propietat ab que ha sigut escenificada per l'empresa del Sindicat.

ERYT.

UNIO CATALANISTA

Secció oficial

La Junta Permanent de la Unió Catalanista ha rebut del Casal Catalá de Buenos Aires el següent comunicat, adherintse a la vinenta Assembla de Tarragona:

«Honorable compatrici: Plaunos comunicarvos qu'havèm rebut vostra atenta comunicació; al ensemps, l'acort d'aquest Concell Directiu d'adherirse a l'Assamblea qu'ab tant patriotisme haveu convocat.

El Casal Catalá que lluny de la Patria ve treballant ab ferm delit pera sòn enaltiment y progrés, procurant acoblar a tots els catalans que aquí viuen espargits, se sent orgullós al adherirse a un acte qu'ha de servir pera agermanar a tots els catalans que dins la Patria viuen separats per llurs idees.

En sessió celebrada el 28 del prop passat Mars, va acordarse per unanimitat adherirse a l'Assamblea y nomenar Delegat del Casal Catalá al qu'ho es permanent a Catalunya En Lluís Cairó, per medi de qual delegació aquesta entitat assistirá a l'acte tant noblement patrocinat per la benemèrita Institució que tant dignament presidiu.

Visqueu molts anys pel be de Catalunya.—Buenos Aires 5 Abril de 1912.—El Secretari, Lluiciá Subirachs y Cunill.—El President, Teodor Banús.»

També ha rebut una altre comunicació del Orfeó Catalá de l'Habana, notificant:

«Haver el Concell Directiu nomenat an En Ramon Marts y Puig de Barcelona, Delegat pera l'Assamblea de Tarragona, y an En Bernabé Martí resident a dita ciutat Delegat suplent a la mateixa.

Encar que nostra entitat es essencialment artística'ns associèm de cor a totes les manifestacions que contribueixin a ficar la personalitat catalana y a donar relleu a la nostra terra.

Vos agraphím l'invitació.—Habana 17 Abril 1912.—El secretari, Miquel Burgay.—El president, Carles Martí.»

A la reunió que dissapte al vespre tingué la Comissió organitzadora de l'Assamblea de Tarragona, junta que fou continuació de la celebrada el dijous a la tarde, el Sr. Abadal, president de la Lliga Regionalista, y el senyor Verdaguer y Callís, hi reproduiren els dubtes que respecte

del bon éxit de la dita Assamblea havien manifestat, atenent a lo ocorregut a la festa dels Jocs Florals y a lo succeït després en diferents indrets de Barcelona ab el cant d'«Els Segadors» y les deprecacions y imprecacions patriòtiques que el jovent catalanista, mogut pel seu entusiasme llensà. Malgrat que per part de tots els altres individus de la Comissió se procurá insistentment en les dues dites reunions convèncer als senyors Abadal y Verdaguer de que no era possible que a l'Assamblea hi ocorreguessin disturbis ni contraposicions naciona-

listes y además que la suspensió de la Assamblea seria un gran mal pel nacionalisme catalá, els dits senyors Abadal y Verdaguer persistiren en la inoportunitat de l'Assamblea creient que's devia esperar que passés temps y per tant ocasió millor, y se retiraren ab gran pena dels restants individus de la Comissió. Aquests se reuniran d'aquí pocs dies pera acordar lo que s'hagi de fer, que es ben segur serà lo que més convingui a la situació que per diferentes causes se troba, a l'hora d'ara, el nacionalisme catalá.

ACCIÓ CATALANISTA

FESTA DE JOVENTUT

Organisat pel «C. A. de D. del C. y de la I.» tingué lloc el passat dissapte un miting de propaganda catalanista y d'encoratjament a la nostra joventut.

Poques vegades la sala d'actes del Centre s'ha vist omplenada d'una tant gran gentada, y poques vegades també l'entusiasme ha sigut tan immens com ho fou entre 'ls concurrents al patriòtic acte.

A les deu en punt ocuparen els seus llocs els oradors. El president del Centre, senyor Puig y Esteve, obrí l'acte en breus paraules remarcant la obra persistentment catalanista que realisa el Centre pera conseguir la propulsió del moviment patriòtic.

Seguidament el senyor Rossell, de la Secció de propaganda del Centre, feu us de la paraula. Dirigintse als joves, els digué que avui no actúen en cap dels problemes que preocupen als pobles; això, continuá, podria ésser una mostra d'impotencia que la joventut déu procurar esvair preocupantse seriosament de la creació del obrerisme catalá y d'una manera fructífera de la ensenyansa catalana primaria, doncs d'aquí n'ha de sortir el poble fort que consegueixi la llibertat de la Patria.

El senyor Rossell acabá 'l seu encoratjador parlament, dient que «els que fem obra positiva somnièm; però això voldríem pera 'ls demés.»

Feu després ús de la paraula, el Sr. F. Segarra, de la Joventut Nacionalista de la «Ll. R.» Comensa ab un elogi al Centre per la seva her-

mosa idea de convocar «avui, vigília dels Jocs Florals», aquell acte. Parlá també als joves, dels qui digué que sempre en les gestes de la historia hi es presenta la joventut dels Pobles, marcant les seves evolucions.

Dedicá un recort an aquelles joventuts passades, que anyorant l'ànima de la llur Patria, varen cercarla en la Poesia, y al topar ab una llengua forastera (l'orador fou interromput ab grans aplaudiments) y unes lleis estranyes, fundaren la patriòtica institució dels Jocs Florals.

S'ocupá després de la tasca de la present joventut que digué devia dedicarse per complert a fer feina constructiva, prenent per divisa la voluntat.

Acabá pronunciant aquelles paraules d'en Maragall, que diuen:

«Fora terres, fora platja,
oblídat de tot regrés:
no s'acaba 'l teu viatge,
no s'acabarà mai més...»

Una salva d'aplaudiments obligá al orador a cridar un visca Catalunya!, entusiastament corejat.

Y s'aixecà 'l Dr. Martí y Juliá. Com moguts per una potent forsa amagada, la multitud de peu dret l'aclamá y victorejá.

Apaiobat l'entusiasme, la veu del ilustre president de la Unió Catalanista, s'escampá serenament per l'ampla sala. La manca d'espai no'ns permet, com voldríem, recullir en nostres pàgines tots els conceptes del discurs del Dr. Martí

y Juliá y en l'extracte del mateix procurarèem condensar la virtualitat de les seves doctrines.

Digué que quan el pessimisme que s'encomanava per l'estat extern del nostre poble, se feia més extremat, ell venia al Centre Autonomista dels Dependents pera retrobarhi als catalanistes de sempre.

Fa temps, digué, que s'observen en el nostre poble desitjos de rebelió, y aquests símptomes esdevindrán esclat de sentiments que arborantse demostrarán l'existència d'un poble fort. (Grandiosa ovació).

Aludint a la festa dels Jocs Florals digué que ell hi veia en la mateixa com un homenatge a la nostra llengua catalana. Jo no sé, seguí, si us heu donat compte de lo qu'es posseir una llengua propia: els que encara patim del mal de romanticisme, ens dol que totes les nostres activitats no siguin dedicades al perfeccionament de la nostra parla.

S'ocupá extensament de la importancia qu'en l'ànima de Catalunya hi té l'idioma.

Jo, continuá l'ilustre orador, demá aniré com cada any a la festa dels Jocs Florals, y al veure honorada la nostra llengua, assadollaré 'l meu esperit del símbol de la festa, que no són els poetes, no es e' moment concret, ni la gaia festa de les flors de Maig. Cal fixarnos en la transcendència de la festa de les nostres lletres, encara que no poguèem veure en el pervindre els seus resultats, com no vegeren nostres avantpassats els que ara nosaltres observem.

No sabem la transcendència de demá, pero sí que devèm portar cada hu la nostra pedra al edifici en construcció d'aquesta nostra llengua que será universal.

Y de la gaia festa cal aprofitarne l'intens esperit patriòtic. Quí havia de dir als instauradors de nostres Jocs Florals la transcendència que havia de tenir llur obra, que malgrat l'esperit patriòtic flamejant en el reduït cenacle aont ells actuaven de vestals, aparentment, no transcendís al poble, aquest esperit s'expandia arreu, arribant fins les cambres nupcials infiltrantse an els sers que s'hi engendraven. (Ovació grandiosa que durá llarga estona).

Abaigabats els aplaudiments, el Dr. Martí y Juliá continuá la seva peroració. Als que som catalanistes, diu, no deu espantarnos que'ns senyalin per els nostres romanticismes, ans al contrari, nosaltres devèm voler una supremacia de tot lo nostre sobre lo dels altres.

Y si un día 'l Mediterrá recobrava la civilització que perdé al enfonzarse 'ls seus pobles forts, es precis que a nosaltres ens trobi ja renascuts

pera que com a únic poble sobrevivent d'aquelles èpoques, poguèem empunyar novament esser àrbitres de la civilització moderna.

Cal esser patriotes, sentintse cada hu de nosaltres en tots moments tot Catalunya, que no n'hi ha prou en cridar visca Catalunya! y riurens de lo nostre.

Alabèm fins a l'exaltació tot lo nostre, y en aquests instants entusiastes que dediquèem a la Patria, devèm pensar seriosament en defensarla. (Al acabar el seu hermós parlament, pobrement descrit per nosaltres, el Dr. Martí y Juliá es objecte d'una grandiosa manifestació de simpatia y adhesió a les seves paraules).

El professor del Centre, En W. Coroleu seguí després en l'ús de la paraula.

Parlá a la joventut, de la que digué que patia ara una època de descoratjament, però que confiava en el retorn d'ella a la lluita per l'ideal.

S'ocupa de la època de dominació llatina, de la que diu va sucumbir quan vegé que aquell colós que abarcava de mar a mar, s'enfonzava pel seu propi pes.

Feu després un minuciós estudi de l'adveniment de la poesia catalana, dient que si aquesta no s'hagués apartat dels motllos antics, hauria mort sense deixar recort.

Remarca 'l cas dels defensors a Catalunya de la llengua castellana; aquests, diu, no la coneixen, perque 'ls que l'havèm estudiat una mica, havèm d'esser per forza catalanistes.

Parlá després del problema nacionalista dient que regnava entre tots el més gran desordre, no sabent ningú quin camí ha de seguir. Jo crec, digué l'orador, en una bella parrafada, que haurèm d'enmirallarnos ab la conducta del doctor Martí y Juliá que no ha variat els seus ideals. Ell es al seu lloc y abans que doblegarse primer se romperia (Ovació).

Potser, continuá, amparantnos ab aquestes doctrines, nosaltres perdrem y potser desapareixerem, però la nostra Terra, el nostre cel y la nostra mar sobreviurán malgrat tot. Seguí, doncs, el camí recte del tot o res, y si avui caiem será pera pera tornarnos a aixecar demá ab més dalit.

(Grandiosa ovació que dura llarga estona).

El senyor Puig y Esteve dona l'acte per acabat, y la multitud bullenta d'entusiasme entona el nostre Himne Nacional.

Y encara més tart, al devallar vers el carrer l'ilustre president de la Unió Catalanista, un nombrós estol l'acompanyá victorejant a Catalunya y llensant a l'espai les guerreres estrofes de «Els Segadors».

GARBELLANT

Els regionalistes, ab les minoríes d'oposició ministerial—exceptuant els conservadors—presentaren una proposició al Congrés, en els següents termes:

«Els diputats que suscriuen proposen al Congrés se serveixi declarar que veuria ab gust que'l Govern proposés a les Corts la derogació de l'anomenada llei de les jurisdiccions».

Malgrat la *suavitat*—potser diríem millor la repulsiu cobardia—de la demanda, el Congrés per 221 vots contra 25 «no s'ha servit declarar que veuria ab gust que'l Govern proposés a les Corts la derogació de l'anomenada llei de les jurisdiccions».

Y els firmanets de la proposició s'hauràn quedat tan satisfets. Ells ja han complert.

Decididament—deixemse d'escoles catalanes y de tasca social—això de gastar diners en eleccions y enviar diputats a Madrid, vaja, diguin lo que vulguin, pero es gran *què*.

El literat valencià En Jascinto Montieles acaba de donar una conferencia en l'associació literaria *Lo Rat Penat*, sobre'l tema: *La poesia y'ls poetes catalans*.

Segons resulta del extracte que'ns en dona *La Veu de Catalunya*, el senyor Mustieles no es partidari de la Poesia Patriòtica, es a dir, de la Poesia que canta les amors a les Terres Llemosines. Aquest senyor se veu que té per poetes a tots aquells escriptors de casa nostra que imiten, o plagien, tradueixen, o copien (que de tot hi ha), als poetes estrangers; y, en cambi, a tots aquells altres que segueixen les divines petjades dels Verdaguers o dels Llorentes, an aquells els hi diu «que no son poetes de *temperament*».

Encara que'l senyor Mustieles elogia la tasca poética d'alguns dels nostres més insignes Mestres, com son Mossen Cinto, Guimerà, Apeles, Picó, Matheu, Raventós Milà, Rubió, Aguiló, y Costa Llobera, s'ocupa d'altres, ab elogi, que no son tals, y omiteix figures notabilissimes, que son y seràn sempre ornament de nostra poesia.

Aquestes falses opinions no deuen passar sense protesta, ja que llensar al vent idees erronees es desorientar a nostra joventut y apartarla del camí que deu seguir pera asolir la deu de la Poesia Catalana, que no es altra que aquella

que s'inspira ab la llum de nostres cels, ab el cant de nostres vents y ab l'agror de nostres vessanes.

Heusaquí un fragment de sessió del Congrés espanyol en la qual se debatia la conveniencia o no conveniencia de derogar la llei de Jurisdiccions:

«El senyor Feliu pregunta quines són les causes que obliguen a mantenir la llei de Jurisdiccions.

El senyor Maura: El defensar la patria y la bandera.

El senyor Feliu: Doncs demano la derogació».

Vaja, ja'ns comensa a esser una mica simpàtic aquest senyor Feliu.

Referintse a les nostres estridencies diu el *Pol* en un article datat a Madrid y publicat a *La Veu de Catalunya*:

«Aquest protestantisme no es sentiment catalanista, no es amor a Catalunya, es mesquinesa, es pòr, es manca de confiança en les propies forces, en les energíes de la causa y dels homes».

Si en lo demés no està tan acertat, en això últim hi toca completament l'Aguiló: es manca de confiança en els homes qui acudeixen pomposament a les reials arribades y solsament tenen uns servents—galonejats, això si—pera anar ab pietós desdeny a portar una corona an En Casanova.

En Canalejas diu que ell derogarà la llei de Jurisdiccions.

Pero avans, vol anar a la modificació del Códic de Justicia Militar. Y pera emprendre aquesta reforma vol esperar que s'acabi la guerra del Rif.

Si que té esperances d'allargar el senyor Canalejas.

La Lliga Regionalista de Reus va celebrar la festa de Sant Jordi el passat diumenge y al finalisar l'acte—segons diu una correspondencia de *La Veu*—s'escoltaren les primeres notes del himne català «Els Segadors» que foren escoltats a peu dret per tota la concurrencia y repetits entre grandiosos y unànims aplaudiments».

Se veu que'ls regionalistes de Reus no llegeixen *La Veu de Catalunya*.

NOVES

Diumenge vinent, a les quatre de la tarde, l'«Esbart Català de Dansaires» donarà una selecta sessió de ballets populars catalans, en el seu hostatge (Cassador, 4, primer), que ha tingut l'amabilitat de dedicar a RENAIXEMENT, la Associació Nacionalista Catalana y a l'Ateneu Obrer del III districte.

* * *

La setmana entrant comensarém a publicar el primer d'una serie d'articles, que sobres la personalitat literaria d'en Maragall, ha escrit nostre benvolgut col·laborador, l'autor de «La vida al camp», en Ramón Masifern.

* * *

Nostre estimadíssim comfrare, el periòdic catalanista *La Costa de Llevant*, ha comensat, d'acort ab l'Associació Nacionalista de Calella y el foment Catalanista de Canet de Mar y junt ab altres elements valiosíssims de la Costa, una forta campanya, pera que puguin retornar a Catalunya els exilats de la vila de Calella, aquells joves nacionalistes que en terres enllà de la Fransa ja fa dos anys que ploren les penalitats de l'exil.

No cal dir com RENAIXEMENT s'adereix a tant lloable idea, tot desitjant que l'èxit més afalaguer retorni a les seves llars a n'aquells aïnadors de Catalunya.

* * *

Després de molts brillants y renyides oposicions, ha sigut nomenat catedràtic de Física y Química del Institut de Baeza, nostre company el Doctor En Joan Camps Bellapart, triomf que, capít pels seus sols mèrits a una edat molt jove-nívola y enfront de molts altres opositors, ha deixat ben alt a Madrid el nom de Catalunya.

Que rebi la nostra més coral enhorabona, en-semps que fem vots pera que la seva ciencia y activitat pugui venir a esser esmersada a nostra terra y nodrir les intelligències de catalans.

* * *

El Geni de la Comedia.—Pera 'ls dies 15, 18 y 20, l'Adrià Gual reproduirà en el Teatre Principal, el seu cicle de conferències que sobres historia teatral va donar al Teatre de la

Princesa, a Madrid, En Gual, no com suposa-ven en principi alguns cronistes madrilenys, ha tornat triomfador de la capital d'Espanya; el temperament aristocratíssim de l'insigne fundador del Teatre Intim, ha trobat potser a Madrid un ambient de cortisanía més plaent que a Barcelona, ambient, potser, que l'autor de «Silenci» ja va preveure avans; contribuint en gran part a deferenciar a Madrid tota l'esperit-ualitat de la seva obra que devia a Barcelona. Ben o mal fundada y relligada ab mots d'admi-ració vers al gran artista, sortí d'aquestes planes humilíssimes, una censura.

Y es qu'es greu, aquest deixament que per part d'alguns dels nostres literats, se deixa a n'el poble; aquest poble obrer, cata'á, mancat de refinaments; mes fervorós devot de l'art de Catalunya, del que n'es constant aimador.

Al Teatre Principal, fora de la nostra inte-lectualitat, hi anirà aquest públic anònim y nobilíssim, encoratjador de belles empreses y més digne de tota commiseració d'art. Sense ell, moltes bones iniciatives, moltes personalitats prestigioses, hagueren fracassat, darrera l'espe-rit crític, benevolent potser, que passarà, y quedarà la obra excelsa dels anònims, represen-tant allí, en un recó de l'Art, «Misteri de Dolor».

Ara que l'*Alejandro Miquis* ha dit la seva paraula, els eterns *habitués* de l'Art de Cata-lunya, potser, comensaràn la obra.

* * *

«Catalunya Nova» el patriòtic clor, donà 'l passat dissapte un concert en son lloc social, ab motiu del repartiment de premis als deixebles de les classes de solfeig del present curs de 1911-12.

Totes les composicions foren aplaudidíssimes pel nombrós públic, especialment, l'«Arbre Sagrat» y «Els Segadors» que foren ovacionats entussiàsticament.

* * *

L'Ajuntament de les Palmes ha acordat no celebrar tampoc aquest any festes de l'aniver-sari de l'incorporació de la Gran Canaria a Castella, com a conseqüència de no haverse resolt el problema canari.

II Centenari de la mort d'en Bach de Roda

ALS CATALANS

El dia 2 de Novembre del any prop-passat 1911, ne compliren 198 que'l claríssim y esforsat patrici Francesc Macià, conegut per *Bach de Roda*, pagà en les forques de les Devallades de Vich, junt ab altres valents soldats de la causa catalana, la llarga y obstinada defensa que havien feta de les llibertats de la Terra. Més venturosos que'ls qui anaren a ampararse dels murs de l'heroica Barcelona per dur fins a la temeritat la campanya de resistencia, ells, venuts per una vil traidoria, s'escaparen, ab el sacrifici de la vida llur, de veure ab els ulls mortals la caiguda de la Nació que havien amat tant, portantsen encara a la fossa un raig d'esperansa.

Dintre dos anys curts complirà el segon centenari del afrentós suplici que no han oblidat en tant llarc temps els seus compatriotes, els quals ahn fet darrerament del nom d'en *Bach de Roda* senyera y guió de les reivindicacions de la Patria.

Mes, si' seu nom y el seu sacrifici están presents en la memoria de tots els catalans; si la poesia popular ha mantingut també viu, ab son misteriós encís, el recort gloriós de son suplici, falta encara, a Roda y a Vich, el monument material del naixement y de la mort del hèroe. Y els de Roda y els de Vich volèm aprofitar la conjuntura d'aqueix segon centenari de la terrible tragedia pera pagarli el tribut de dit monument en la mellor forma possible.

El plan, tal com l'ha concebut la Comissió Executiva que sotscriu el present document, es senzill y fahedor: plantar en el Mas Bach, de Roda, una artistica lápida commemorativa del natalici d'en Francesc Macià y aixecar al cap de les Devallades de Vich un modest monument que recordi als presents y als esdevenidors l'humiliant suplici del Día dels Morts de 1713.

Rodenchs y vigatans realisaríem aquest senzill plan pel nostre compte, però no volèm ni podèm renunciar a la possibilitat de complirlo ab majors medis ni negar a cap dels bons patricis de Catalunya el dret a cooperarhi.

Per aixó es que dirigim a tots ells la present Crida. Qui sab si hi há en ella, tant casolana y humil, una ocasió de fer bé a Catalunya més

gran y trascendental de lo que'ns figuràm nosaltres mateixos!

*No'm maten per ser traidor
ni tampoc per ser cap lladre,
sinó perqu'he volgut dir:
que visca sempre la Patria!*

En aquestes paraules que la cansó popular posa en llabis del hèroe y mártir, y que la Comissió pensa perpetuar en el monument de les Devallades, hi hà espressat tot el valor d'un sacrifici que ha sigut sempre llei de tot bon patriota, sense'l compliment de la qual mai el nostre poble podria assolir la redempció per que sospira.

Catalans: tots a la una, ab un sol amor, ab un sol ideal, aidaunos en aquesta obra d'agraïment y de justicia. Que'l recort d'en *Bach de Roda* y de sos companys d'infortuni, que ha resistit triomfant el pes mortal de dues centurries, visca materialment als ulls dels qui'ns han de succeir en les luites actuals pel ressorgiment de Catalunya.

Y Deu y la Patria vos paguin a tots, benivoluts compatricis, la vostra cooperació y el vostre òbol!

Vich, Pascua Florida de 1912.

LA COMISSIÓ EXECUTIVA

PER RODA:

*Josep Caminals, metge.
Modest Nicolau, propietari
J. Baucells Prat, mestre d'escola*

PER VICH:

*Ramon Bach, advocat
Josep Ylla y Alibés, farmacèntich
Joaquím Benet, industrial
Domingo Forcada, comerciant*

NOTA.—Totes les societats patriòtiques de Catalunya quedan facultades per rebre donatius, que's servirán fer a mans, en el seu día, dels Tresorers de la Comissió, D. Modest Nicolau, de Roda, y D. Joaquim Benet, de Vich.